

Številka: 013-10/2017/106

Datum: 30. 4. 2020

Zadeva: Smernice za ponovno postopno odprtje knjižnic po izrednih ukrepih zaprtja zaradi epidemije COVID-19

V času razglašene epidemije so kljub zaprtju knjižnice poleg izposoje elektronskega gradiva na primeren način izvajale izposajo fizičnega knjižničnega gradiva, ki so ga v skladu s soglasjem in navodili Zdravstvenega inšpektorata in ob upoštevanju navodil Nacionalnega instituta za javno zdravje lahko pošiljale uporabnikom po pošti in ga, kjer je bilo to mogoče, dostavljale tudi na dom. Od 20. 4. 2020 dalje pa knjižnice fizično gradivo izposojajo v skladu z Odlokom o spremembah in dopolnitvi Odloka o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji (Ur. l. 53/20) tudi »na prevzemnih mestih, kjer je zagotovljen minimalni stik s potrošniki“. Knjižnice so torej že tudi ob izrednih ukrepih zaprtja zaradi epidemije COVID-19 na različne načine ves čas izvajale in izvajajo tudi prilagojeno izposajo fizičnega gradiva, vendar v razmeram prilagojenem omejenem obsegu.

Posebna delovna skupina pri Združenju splošnih knjižnic je na podlagi različnih raziskav in dobrih praks iz tujine (<https://www.ifla.org/covid-19-and-libraries#reopening>) oblikovala **priporočila oziroma splošne smernice za ponovno postopno odprtje splošnih knjižnic, ki se jih smiselno lahko upošteva tudi v drugih vrstah knjižnic**, ki izvajajo knjižnično javno službo, v delu, ki se nanaša na specifične knjižnične delovne procese, pa tudi v šolskih knjižnicah. Pripravili so nekaj osnovnih navodil za specifične knjižnične delovne procese in stike z uporabniki ter rokovanje s knjižničnim gradivom. Odprtje knjižnic je potrebno skrbno pripraviti, saj vračanje knjižničnega gradiva lahko pomeni novo žarišče okuženosti.

Splošne knjižnice bodo svoje dejavnosti in posamezne enote odpirale v treh fazah, skladno z navodili o sproščanju različnih omejitev programov in aktivnosti kulturnih zavodov, ki jih bodo pripravile za to pristojne institucije. Združenje splošnih knjižnic je Nacionalni institut za javno zdravje zaprosilo za čim prejšnjo potrditev predlaganih ukrepov. **NIJZ je [Higienske ukrepe v času epidemije COVID-19](#) objavil 30. 4. 2020.**

Nacionalni svet za knjižnično dejavnost je smernice obravnaval na 97. seji, ki je potekala dopisno.

mag. Miro Pušnik, l. r.
predsednik Nacionalnega sveta
za knjižnično dejavnost

Priloga:

- Smernice za ponovno postopno odprtje knjižnic po izrednih ukrepih zaprtja zaradi epidemije COVID-19

PRILOGA: Smernice za ponovno postopno odprtje knjižnic po izrednih ukrepih zaprtja zaradi epidemije COVID-19

Smernice opredeljujejo ukrepe za izvajanje najpomembnejših delovnih procesov, ki so:

Datum mogočega odprtja knjižnic

Knjižnice morajo pred odprtjem ustrezno pripraviti prostore, omogočiti zaščito za zaposlene in uporabnike ter oblikovati posebno organizacijo dela. Za vse priprave morajo imeti knjižnice pred odprtjem vsaj tri dni časa.

Ukrepi pred odprtjem

TEHNIČNI UKREPI V PROSTORU PRED PONOVNIM ODPRTJEM KNJIŽNICE so takšni, kot jih določa Min. za zdravje: <https://www.gov.si/novice/navodila-za-delo-v-servisnih-storitvah-in-drugih-storitvah-ter-zivilskih-in-tehnicnih-trgovinah-ob-postopnem-sproscanju-nekaterih-ukrepov-v-casu-epidemije/>

Pred ponovnim odprtjem enot je potrebno zagotoviti vso zaščitno opremo za zaposlene in informacije o pravilih uporabe knjižnice za obiskovalce. Knjižnice so o tem prejel natančnejša navodila.

ORGANIZACIJA DELA

Upošteva se navodila, ki jih objavlja NIJZ in Združenje medicine dela:

Navodila za delovne organizacije <https://www.nijz.si/sl/navodila-za-delovne-organizacije-v-zvezi-z-novim-koronavirusom-sars-cov-2>

Priporočila za prodajalne in njihove zaposlene <https://www.nijz.si/sl/priporocila-za-prodajalne-in-njihove-zaposlene-ob-epidemiji-novega-koronavirusa-sars-cov-2>

delovna mesta s povečanim tveganjem <https://www.anticovid.zmdps.si/2020/03/22/rizicna-delovna-mesta/>

splošni preventivni ukrepi za delovne organizacije

<https://www.anticovid.zmdps.si/2020/03/22/splosni-preventivni-ukrepi-za-delovne-organizacije/>

Knjižnica naj bi bila na začetku odprta samo eno izmeno oziroma toliko časa, kolikor ga obvladuje razpoložljivo osebje, ki je na delovnem mestu. Odprtost splošnih knjižnic se uskladi s svetom zavoda in ustanovitelji (občine). **V prvi fazi bo odprt bo samo del knjižnice, kjer si uporabniki izposojajo in vračajo gradivo ter poravnajo dolgove.**

KNJIŽNIČNO GRADIVO (vračanje in izposoja)

Vračanje knjižničnega gradiva:

Upoštevati je treba poseben protokol za vrnjeno knjižnično gradivo, ki mora v za to določenih prostorih ali zabojih **odležati najmanj 72 ur preden gre spet na polico**¹. Čas »karantene« za knjige so določili v skladu z razpoložljivim raziskavami v svetu. **Sterilizacija** vrnjenega knjižničnega gradiva ni potrebna, temu pritrjujejo tudi priloženi strokovni članki, ki sterilizacijo celo odsvetujejo.

¹ NIJZ v [ukrepih](#) priporoča 7 dni.

Primeri zaščitnih ukrepov po drugih državah

Nemčija

<https://www.bibliotheksverband.de/dbv/themen/coronavirus/wiedereroeffnungen.html>

oz.

https://www.bibliotheksverband.de/fileadmin/user_upload/DBV/themen/2020_04_23_dbv_Empfehlungen_Wiederer%C3%B6ffnung_Bibliothek_Corona_final.pdf

Irska

<https://www.librariesireland.ie/handling-physical-materials-in-libraries-during-covid-19>

Italija

<https://www.aib.it/attivita/2020/80687-covid-19-and-health-protection-in-libraries/>

Hrvaška

<https://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=24418>

Northeast Document Conservation Center

https://www.nedcc.org/free-resources/preservation-leaflets/3.-emergency-management/3.5-disinfecting-books?fbclid=IwAR0FEdS_VwtZjHLJFCMzGsqu9wRWPaSYqu3tKWQhRoQvaDXz0_SnoG3oDio

Izposoja knjižničnega gradiva

V prvi fazi odpiranja se izposoja samo predhodno naročeno knjižnično gradivo, ki se pripravi vnaprej za vsakega uporabnika posebej. Omeji se število enot. Ranljivim skupinam se še vedno omogoča dostava gradiva na dom (na različne načine).

Rokovanje s knjižničnim gradivom

Ločiti je treba a) umazano pot knjižničnega gradiva (za vrnjeno gradivo) in b) čisto pot knjižničnega gradiva (za gradivo, ki ga knjižnice izposodijo).

OSTALE KNJIŽNIČNE DEJAVNOSTI IN STORITVE

Pogoji za ostale knjižnične dejavnosti ter za vzpostavitev socialne vloge knjižnic se vežejo na ukrepe s področja javnega zbiranja ljudi.

- Uporaba čitalnic – pri načrtovanju ukrepov se knjižnice lahko oprejo na ukrepe ob odprtju šol^[1] Na Danskem pol razreda naenkrat, da je vsak drugi sedež prazen. ¹⁾ in javnega prometa
- Bibliopedagoške dejavnosti – knjižnice jih organizirajo pretežno v sodelovanju z izobraževalnimi ustanovami (knjižnice upoštevajo podobne ukrepe, kot veljajo v šolah).
- Ur pravljic, delavnic, bralnih krožkov, knjižnic klubov in drugih dogodkov, ki vključujejo fizično druženje, knjižnice do razglasitve prepovedi javnega zbiranja ne organizirajo.
- Posvetovanj, okroglih miz in drugih večjih prireditev knjižnice do razglasitve prepovedi javnega zbiranja ne organizirajo.